

Kuortaneen kunnan lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Khall 17.8.2026 § 114
318/11.01.00.03/2026

Valmistelija

Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.

Vuonna 2027 kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävän indeksikorotuksen vaikutusta rajoitettaisiin 2,8 prosenttiyksiköllä osana valtion talouden sopeutustoimia. Tämä tarkoittaisi 93 miljoonan euron vähennystä kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen vuodesta 2027 alkaen. Vähennys toteutettaisiin alentamalla valtionosuusprosenttia 0,76 prosenttiyksiköllä vuoden 2026 tasosta. Valtionosuusprosentin kautta toteutettuna vaikutus olisi kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen vuodesta 2026 alkaen pysyväksi päätetyn 75 miljoonan euron vähennyksen kohdentamistapaa jatkettaisiin vuonna 2026 toteutetun kohdentamistavan mukaisesti. Vähennys olisi prosentuaalisesti yhtä suuri osuus kunkin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta siten, että vähennysten yhteismäärä on 75 miljoonaa euroa. Vähennystä ei kuitenkaan kohdennettaisi kuntiin, joiden peruspalvelujen valtionosuus ennen vähennystä on nolla euroa tai negatiivinen.

Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2027 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lausunnoilla oleva esitysluonnos on tarkoitus liittää osaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain niin sanottua vuosimuutoslakia, jolla säädetään valtionosuusprosentista vuodelle 2027. Ehdotus valtionosuusprosentiksi ei sisälly tähän esitysluonnokseen, koska se tarkentuu vastaa syksyllä 2026 tehtävämuutosten ja kustannustenjaon tarkentuessa.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on linjattu kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävän indeksikorotuksen yhden prosenttiyksikön jarrusta vuosille 2024–2027. Hallitus päätti keväen 2026 kehysriihen yhteydessä, että kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien indeksijarrun tasoa korotetaan 2,8 prosenttiyksikköön vuodelle 2027, mikä kasvattaa valtionosuudesta tehtävää vähennystä 60 miljoonalla eurolla. Yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuoden 2027 valtionosuudessa on noin 33 miljoonaa euroa, joten vähennyksen kokonaismäärä kasvaa yhteensä 93 miljoonaan euroon. Hallitus linjasi samalla vähennyksen toteuttamistavasta. Vähennys kunnan valtionosuuteen toteutetaan siten, että vähennys on asukasta kohden yhtä suuri euromääräisesti.

Hallitus päätti vuoden 2025 kehysriihen yhteydessä, että osana uusia sopeutustoimia kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin kohdistetaan 75 miljoonan euron, eli noin 2 prosentin vähennys. Vähennys linjattiin toteutettavaksi vuonna 2026 määräaikaisesti siten, ettei vähennys kasvata kuntien välisiä suhteellisia eroja valtionosuuksissa, eikä vähennystä kohdenneta niiden kuntien valtionosuuteen, joiden peruspalvelujen valtionosuus on negatiivinen. Vähennyksen pysyvistä kohdennustavasta oli tarkoitus päättää tuolloin

valmisteilla olleen valtionosuusuudistuksen yhteydessä. Kevään 2026 kehysriihen yhteydessä hallitus päätti, että pysyväksi päätetyn 75 miljoonan euron vähennyksen kohdentamista jatketaan vuodesta 2027 lukien kehysriihessä 2025 linjatulla tavalla siten, että vähennys on yhtä suuri prosentuaalinen osuus kunkin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, eikä vähennystä kohdenneta niiden kuntien valtionosuuteen, joiden valtionosuus on negatiivinen.

Tavoitteet

Tavoitteena on toteuttaa valtiontalouden sopeutustoimia. Lisäksi tavoitteena on, ettei 75 miljoonan euron vähennys kasvata kuntien välisiä suhteellisia eroja valtionosuuksissa eikä negatiivisia valtionosuuksia.

Lausuntopyyntö ja muu aiheeseen liittyvä materiaali löytyvät seuraavan www-polun takaa: www.lausuntopalvelu.fi -> 30.6..2026 HE-luonnos laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Esittelijä

Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki

Päätösehdotus:

Kunnanhallitus antaa Kuortaneen kunnan puolesta otsikkoasiasa koskien seuraavan lausunnon: Lausuttavan hallituksen esityksen mukaiset valtionosuuksien indeksikorotuksen rajoittaminen sekä valtionosuuksien 75 milj. euron vuosittainen vähennys peruspalvelujen valtionosuudessa eivät ole kannatettavia, vaan vaikeuttavat monen kunnan taloudellista liikkumavaraa. Vähintäänkin muutoksena esitykseen tulisi olla, että 75 milj. euron peruspalvelujen valtionosuuden vuosittainen vähennys toteutettaisiin euroa / asukas -periaatteella prosentuaalisen vähennysperiaatteen sijaan. Tällöin valtionosuuksien väheneminen noudattelisi suoraan kunnan kokoluokkaa ja monesti myös taloudellisia mahdollisuuksia vastata muutokseen. Lisäksi sen suuruus olisi paremmin ennakoitavissa. Marraskuussa 2025 kesken jääneessä valtionosuusuudistumallissa Kuortaneen kunta olisi todennäköisesti ollut merkittävä häviö valtionosuuksien menettämisen muodossa (noin -180 euroa / asukas). Mikäli jatkossa eteen tuleva uudistus on sisällöltään samankaltainen kuin kesken jäänyt malli ja sen vaikutuksiin vielä lisätään nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen mukaiset valtionosuuksien indeksijarru ja niiden 75 milj. euron vuosittainen vähentäminen, ovat kokonaisvaikutukset Kuortaneen kunnalle merkittävän negatiiviset. Tämä lisää painetta veroprosentin korottamiseen, kuten monissa muissakin kunnissa. Valtionosuuksien muutokseen tähtäävät toimet tulisikin valtion taholta arvioida kokonaisuutena kuntakohtaisesti, niin ettei yksittäisen kunnan tilanne muodostu vaikeaksi.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Lisätietojen antaja

Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki, teemu.puolijoki@kuortane.fi, 050 406 6645